MALTA

# TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

**GUDIKATUR DR.**
**VERONICA GALEA DEBONO**

Seduta tal-15 ta' Lulju, 2010

Talba Numru. 532/2006

Joseph Duca Id 578757(M) ezercenti l-kummerc bl-isem G.S.A. Fine Imports.

Vs

John Falzon.

**It-Tribunal**

Ra l-Avviz tat-talba li permezz tieghu l-attur qieghed jitlob minghand il-konvenut il-hlas tas-somma ta' elf u hames mitt lira Maltin (Lm1,500) flimkien ma l-imghaxijiet legali mill-5 ta' Ottubru 2004 sal-pagament effettiv, liema ammont jirraprezenta ammonti ta' flus li l-konvenut gabar ghan-nom ta' l-attur minghand terzi meta kien jahdem bhala *salesman* mal-attur, in konnessjoni mal-bejgh ta' diversi prodotti u oggetti, liema ammont il-konvenut, interpellat sabiex ihallas, qed jirrifjuta li jrodd lura lill-attur. Bl-ispejjes kontra l-konvenut.

Ra r-risposta tal-konvenut li eccepixxa illi t-talba tal-attur ghandha tigi michuda stante li l-ammont mhux dovut u dan ghas-segwenti ragunijiet: 1. il-konvenut kien impjegat bhala *salesman* mal-attur mis-sena 1986 meta huwa kien *partner* ma JV Meli u kienu joperaw taht JV Meli & Company Limited. Gara li fis-sena 1996 l-*partners* qasmu u l-attur beda ghal rasu minn 1997; 2. li d-diskrepanza ta' Lm1,500 dehret fis-sena 1998 ghall-ewwel darba u ta dan il-konvenut gibed l-attenzjoni tal-attur izda l-attur kien qallu inkomplu nahdmu halli tbieghli aktar xoghol ghax m'ghandix cans nilghab bil-*computer* u l-izball jinstab; 3. li l-*istatement of accounts* tal-attur li ghadda lill-konvenut mis-sena 1998 sas-sena 2003 dejjem jibdew b'bilanc ta' zero u ghalhekk dan ukoll huwa prova li qatt ma kien hemm ammont dovut lill-konvenut; 4. li l-konvenut baqa impjegat mieghu sas-sena 2005 meta spicca *redundant* u kien minn dakinhar li rega qajjem din id-diskrepanza tal-Lm1,500; 5. li ghalhekk l-ammont huwa preskritt bil-ligi; 6. li l-konvenut ghandu rendikont ta' kull bejgh li ghamel mis-sena 1997 u huwa l-attur li qed jirrifjuta li jghaddi r-rendikont tieghu tas-sena 1997. Di fatti huwa ghadda lill-konvenut mis-sena 1998 ghax qed jinsisti li ma hemm ebda zball fis-sena 1997; 7. li l-konvenut isostni li l-izball jinsab fis-sena 1997 meta l-attur beda ghal rasu u mhux wara; 8. li minghajr pregudizzju ghal premess, huwa l-attur li jrid jipprova li dan l-ammont huwa dovut u jaghti rendikont ta' dan l-ammont u dettalji dwar meta u ghal xhiex huwa dovut. Illi ghalhekk it-talba tal-attur ghandha tigi michuda bl-ispejjes.

Sema' x-xhieda tal-attur Joseph Duca.

Sema' x-xhieda ta' Carmen Chetcuti prodotta mill-attur.

Ra l-affidavit tal-konvenut John Falzon.

Ra l-affidavit ta' Lora Falzon prodotta mill-konvenut.

Ra l-affidavit ta' Carmen Caruana prodotta mill-konvenut.

Sema' x-xhieda tal-konvenut John Falzon.

Ra n-nota tal-konvenut ipprezentata minnu fid-29 ta' Lulju 2008.

Ra n-nota tal-osservazzjonijiet tal-attur.

Ra n-nota tal-osservazzjonijiet tal-konvenut.

Ra d-dokumenti kollha li gew esebiti.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

**Ikkunsidra.**

Illi fl-ewwel lok, fil-hames eccezzjoni tieghu, l-konvenut ecepixxa l-preskrizzjoni, u alavolja f'dan l-istadju ma semma l-ebda artikolu tal-ligi, permezz tan-nota tieghu tad-29 ta' Lulju 2008 huwa formalment indika li kien qieghed jecepixxi l-preskrizzjoni taht l-Artikolu 2153 tal-Kodici Civili, u cioe l-preskrizzjoni ta' sentejn.

Illi dan l-Artikolu jinqara testwalment kif gej:- '*L-azzjoni ghall-hlas tal-hsarat mhux ikkagunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' sentejn.*'

Illi min ezami kemm ta' dak li qed jintalab mill-attur fl-Avviz, u anki minn ezami tal-provi prodotti, mkien ma jidher li l-attur qieghed jaghmel talba ghall-hlas ta' hsarat jew danni, u ghalhekk l-eccezzjoni ta' preskrizzjoni tal-konvenut ibbazata fuq dan l-Artikolu partikolari hija ghal kollox infondata, u m'ghandhiex tigi milqugha.

Illi sussegwentement il-konvenut, tramite l-avukat tieghu, kien ivverbalizza waqt is-seduta tas-27 ta' Novembru 2008, li kien qieghed jecepixxi ulterjorment il-preskrizzjoni ai termini tal-Artikolu 2148 (b) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi l-Artikolu 2148 (b) jinqara kif gej:- '*L-azzjonijiet hawn taht imsemmija jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' tmintax-il xahar: (b) l-azzjonijiet ta' kredituri ghall-prezz ta'*

*merkanzija, oggetti jew hwejjeg ohra mobbli, mibjugha bl-imnut.*'

Illi anki hawn, it-Tribunal jidhirlu li l-*fatti specie* tal-kaz in ezami ma jinkwadrawx ruhhom fil-kuntest ta' dan l-Artikolu. L-attur zgur li ma kienx qieghed ibiegh direttament lill-konvenut bl-imnut, u l-konvenut mhuwiex debitur tal-attur ghaliex kien xtara merkanzija, oggetti jew hwejjeg ohra minghand l-attur. Effettivament il-konvenut kien qieghed ibiegh merkanzija ghan-nom tal-attur, u bhala *salesman* tieghu, lill-terzi persuni, u issa permezz ta' din il-kawza, l-attur qieghed jitlob li l-bilanc tal-flus li gabar il-konvenut minghand dawn it-terzi persuni jithallas lura lilu kif kien il-ftehim bejn il-partijiet. Illi ghalhekk fil-fehma tat-Tribunal l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni ai termini tal-Artikolu 2148(b) ma tapplikax ghall-kaz in ezami u ma tistax tigi milqugha.

Illi fil-mertu t-Tribunal josserva li l-attur xehed principalment dwar is-sistema (kemm xejn ikkumplikata u mhawda) li huwa jadopera fir-rigward ta' *invoicing* u gbir ta' flus mis-*salesmen* tieghu. Ix-xhieda tal-attur hija pjuttost generali fis-sens illi ma tirrigwardax precizament x'gara fil-kaz in ezami u ghaliex l-attur qieghed jikkontendi li ghandu jigbor l-ammont reklamat minghand il-konvenut, izda taghti biss stampa generali ta' kif kienet tahdem is-sistema.

Skond l-attur l-ammont pendenti li ghad irid ihallas il-konvenut jirreferi ghal dejn li kellu l-istess konvenut ghal-bejgh li sar minnu fis-sena 2003, liema dejn gie skopert f'Ottubru tas-sena 2004 meta l-konvenut mar ihallas l-ahhar pagament tieghu lill-attur peress li l-impieg tieghu kien gie terminat.

Illi x-xhud Carmen Chetcuti prodotta mill-attur spjegat li hija kienet impjegata tal-attur u kienet tahdem bhala *clerk* li kienet iddahhal id-*data* kollha li kellu x'taqsam mal-bejgh tas-*salesmen*, *invoicing* u l-ordnijiet fil-*computer*. Hija semmiet fattur importanti hafna fl-opinjoni tat-Tribunal, u cioe li '*meta jsiru l-pagamenti kollha ghal kull sena partikolari, mbaghad kien johrog statement li juri l-*

*pagamenti kollha li jkunu saru, allura juri bilanc zero (0) jekk (is-salesman) ikun hallas l-ammont kollu minnu dovut'.*

Illi minn-naha tieghu, l-konvenut fix-xhieda tieghu dejjem sostna li l-ammont ta' Lm1,500 li qed jitlob l-attur huwa zball jew ahjar diskrepanza gejja mis-sena 1997, u mhuwiex ammont li huwa fil-fatt dovut minnu. Dana huwa fis-sens li l-ammont mitlub mill-attur mhuwiex ammont ta' flus li gabar il-konvenut u li m'ghaddhiex lill-attur, izda jikkonsisti f'diskrepanza li harget minhabba xi tahwida li saret fl-*invoices* fis-sena 1997. Mart il-konvenut fl-affidavit taghha kkonfermat din it-tezi wkoll.

Skond il-konvenut din id-diskrepanza kienet giet diskussa f'hafna okkazzjonijiet bejn il-partijiet fejn il-konvenut kien dejjem jinsisti ma l-attur li kienet gejja mis-sena 1997. Skond l-istess konvenut pero, l-attur ma kienx irid li l-konvenut jahli z-zmien fuqha izda kien jinsisti li l-konvenut jibqa dejjem ibiegh ghaliex fl-ahhar l-izball kien johrog u setghu jirrangawha. Il-konvenut jichad kategorikament li dan l-ammont ghandu x'jaqsam mal-accounts tas-sena 2003.

Il-konvenut spjega li kull sena kien jinghalaq l-account tas-sena precedenti u s-sena l-gdida tibda b'bilanc ta' zero (0). Madankollu jekk kien ikun fadal bilanc gej mis-sena precedenti din kienet tithallas mill-flus migbura minn *sales* tas-sena sussegwenti.

Illi wara li ha konjizzjoni tal-provi kollha prodotti, t-Tribunal jidhirlu li fil-kaz in ezami l-versjonijiet tal-partijiet huma ghal kollox konfliggenti. Hemm nuqqas ta' qbil dwar fatti li setghu facilment gew stabbiliti, izda lanqas daqshekk ma sar. Jidher li t-Tribunal qed jigi mitlub sabiex jipprova jaghmel sens minn sistema ta' *accounting* mhawda u kkumplikata ghall-ahhar li ghazel li juza l-attur. Dan zgur li mhuwiex il-kompitu tat-Tribunal, u se mai hawn irid jigi stabbilit biss jekk l-attur irnexxilux jipprova dak li qed jallega, u cioe li l-konvenut huwa debitur tieghu fl-ammont ta' Lm1,500.

Fil-fehma ta' dan it-Tribunal l-attur ma rnexxilux jipprova dak li qed jallega kif titlob il-ligi, u fl-ebda mument ma wera, permezz ta' provi konkreti, lil dan it-Tribunal, fejn, kif u ghaliex il-konvenut huwa debitur tieghu f'dan l-ammont. Kemm dan il-fatt, kif ukoll il-versjoni konsistenti tal-konvenut iwassal lil dan it-Tribunal sabiex jikkonkludi li l-attur ma rnexxilux jipprova dak li qed jallega, kif kien id-dover tieghu li jaghmel, u ghalhekk it-talba tieghu ma tistax tigi milqugha.

Ghal dawn il-motivi t-Tribunal jaqta u jiddeciedi billi filwaqt li jichad il-hames eccezzjoni tal-konvenut, jilqa l-kumplament ta' l-eccezzjonijiet tieghu, u b'konsegwenza ta' dan jichad it-talba attrici, bl-ispejjes kontra l-attur.

**Av. Veronica Galea Debono**
**Gudikant.**

**< Sentenza Finali >**

--------------------------------TMIEM--------------------------------